

**Abisko
Juli 2013**

Bild Gunilla Edvardsson

Expedition Nordsångare

LadyBirds till Abisko 28 juni – 7 jul

Det är lika bra att säga det med en gång: Vi fick inte se någon nordsångare, inte ens höra någon. Men vi fick se en hel massa annat fint, och hade en underbar vecka i den svenska fjällvärlden. Vi som var i Abisko, det är åtta kvinnor från GOFs damsektion LadyBirds: Birgitta N, Britta S, Eva D, Eva Å, Evamaria F, Gunilla E, Kirsi OL och Gunilla J.

Fredag 28 juni

På centralen, väntan på avresa. Bild Gunilla Jarfelt

Äventyret började med att SJ hörde av sig via sms några dagar innan avresa och meddelade att det tåg vi skulle ha åkt med på fredagen, 17.35 från Göteborg, var inställt på grund av banarbete. Hoppsan, tänkte jag. Vad gör vi nu? Efter telefonsamtal till SJ visade det sig att vi hade två alternativ: antingen åka 14.35 på fredagen eller samma tid på lördagen. En snabb kontroll med mina medresenärer visade att samtliga hade möjlighet att åka tre timmar tidigare på fredagen så strax före halv tre antrade vi det X2000 som skulle ta oss till Stockholm, där vi i stället skulle byta till vårt nattåg. Resan förlöt lugnt och när vi hade ätit vår middag (i många fall bestående av microvärmd SJ-mat) gick vi och lade oss i våra hyfsat bekväma sovvagnar, medan tåget stävade mot norr i den ljusa sommarnatten.

Lördag 29 juni

SJs bistro har ingen vidare frukost, i alla fall inte om du frågar mig! Dock, efter att ha petat i mig en sötsmakande bulle med ost, ett ägg, juice och kaffe var jag i alla fall någorlunda mätt. Det stod inte på förrän vi anlände till Boden, där det var nytt tågbyte. Vi hade några timmar att fördriva innan vårt tåg mot Abisko skulle avgå, så vi turades om att strosa runt i staden. Vi såg bland annat dvärgmå, skratmå och rödvingetrast. Så småningom kom vårt tåg på plats, efter en hel del förvirring om vilken plattform som var aktuell, och en halvtimme försenat satte tåget kurs mot nordväst och vår slutdestination Kiruna, där våra hyrbilar väntade.

Väl framme i Kiruna, 10 minuter för tidigt faktiskt, hittade vi våra bilar, men ingen som ville lämna ut några bilnycklar. Informationen i mejlet från Avis hade sagt att bilarna skulle hämtas "på SJ", så vi letade efter någon öppen biljettlucka, informationskontor eller liknande, men stationen verkade vara helt övergiven av SJ-personal. Så småningom dök i alla fall Jens från Avis upp i egen hög person. Tåget hade ju varit för tidigt, men han var på tid.

När vi så fått våra nycklar styrde vi kosan mot Institutet för rymdfysik, där vi fått information av en lokal skådare att det skulle finnas 3 – 4 par lappmes och många lavskrikor. Det finns många stigar att välja på i området och vi vandrade runt på de flesta. Vi såg många tallitor, men ingen lappmes. Däremot såg vi alla tre arterna av korsnäbb, där både bändel- och större gav livs/Sverige kryss till en del. Under vandringen hade vi alla som små privata svarta moln av mygg omkring oss och det var många som kliade sig den natten. (Vi var lite oroliga för resten av resan, men Abisko-området skulle visa sig förhållandevis gles på myggfronten.)

När det drog sig mot kväll, drog vi oss ut på vägen igen och satte kurs på Abisko Östra (invånarantal 110), där vi inkvarterade oss i två fyrabäddsstugor på Mountain Lodge.

Bändelkorsnäbb. Bild Wikimedia Commons

Söndag 30 juni

Några dagar tidigare hade nordsångare varit rapporterad från området kring sjön Njagajaure, så en promenad dit var vad vi hade på programmet denna första dag i fjällvärlden. Vi startade på Kungsleden och gick längs Abiskojäkka, där man inte kunde höra så mycket på grund av vattenbruset. Björkvecklarlarver hade ätit upp bladen på många av fjällbjörkarna, så det kändes nästan som tidig vår. Vid Marmorbrottet delade sig stigen, en naturstig gjorde en slinga och gick tillbaka till fjällstationen, medan Kungsleden fortsatte rakt fram. Några valde att ta naturstigen fram till sjön (där de som belöning fick se två fjällabbar), medan de övriga gick vidare en bit på Kungsleden. Efter ett par hundra meter öppnade sig en myr och vi gick fram mot den, och det visade sig vara ett bra drag, Förutom ytterligare en bändelkorsnäbb fick vi höra dvärgbeckasin mitt på blanka förmiddagen! Dessutom fanns där enkelbeckasin, en sidensvans, åtskilliga blåhakar, en pratsam och enviss gulärta och en sävsparv som vi först trodde var en lappsparv.

Våriga fjällbjörkar

Bild Gunilla Jarfelt

Vägvisare

Bild: Gunilla Edvardsson

Sedan var det dags att återknyta till resten av gruppen, som fikade vid Njagajaure. Tyvärr hade fjällabbarna dragit vidare, men i sjön låg en stillig smålom och fiskade, så helt lottlösa blev vi inte. Dock verkade ingen nordsångare finnas i området, även om vi fått en rejäl pulshöjare lite tidigare när vi fått syn på en brungrönaktig sångare. Men vi fick till sist ändå anse att det var en lövsångare vi såg. (När man är här uppe inser man att det verkligen kan vara så att lövsångaren är Sveriges vanligaste fågel! Det sitter faktiskt en och sjunger i var och varannan buske.)

Eftermiddagen ägnades åt Abiskojäkkas delta och hamnen, där vi kunde lägga storlom till vår reslista.

Kvällen fördrevs med stuggemensam matlagning. I vår stuga fick vi pasta med rökt lax och i den andra lagade man fisksoppa.

Måndag 1 juli

Enligt väderprognosen skulle måndagen vara den bästa dagen, så då tyckte vi att denna dag skulle vikas för en tur upp på fjället Njulla. Inte alla gillade dock att åka linbanan, så ett något decimerat gäng på sex personer bänkade sig i sittliften, vissa med en viss ängslan i bröstet. Nordsångare hade även rapporterats några dagar tidigare från linbanan, så vi spetsade öronen lite extra, men förutom en gulsparv med ett lätt talfel hörde vi inget speciellt. När vi var nästan uppe vid toppstationen såg några dock en ringtrast – en art som inte skulle bli speciellt talrik under resan. Från linbanan fick vi fina vyer på den berömda Lappporten, och sjön som låg bortom den.

Botaniklektion med lappporten i bakgrunden

Bild Gunilla Jarfelt

Toppstationen ligger på 900 meters höjd, så för att nå Njullas topp på 1169 meter fick vi vandra. På vägen såg vi några ljunpipare, flera fjällripor, varav en med ungar, och många rara och mer eller mindre vackra växter. De flesta hade ett förnamn på fjäll- eller lapp-, i några fall också is-. Det är bra att ha en botanist med sig!

Uppe på toppen fikade vi, och när vi satt oss ner och precis hållt upp fick vi se något som blänkte vitt utefter bergskanten. En snösparv! Kaffet/teet fick vänta och vi gick iväg till kammen, och minsann: där flög en mycket stilig snösparvshane omkring. När vi fikat färdigt spiralvandrade vi nedför toppen, och fick se ytterligare en fjällripa, en tupp den här gången, och dessutom en hane fjällpipare med dunungar. På väg ner med linbanan tyckte vi att vi hörde en lappsparv i videsnåren, men inget kunde bekräftas. (Vi tänkte återvända till fots en annan dag, men så blev det inte. Resan fick därför vara utan lappsparv.)

Snösparv hane

Bild Wikimedia Commons

På kvällen hade vi bestämt att äta på restaurangen på Mountain Lodge och maten smakade förträffligt! Röding var det de flesta åt till varmrätt, och många åt också messmörsglass med hjortron till efterrätt.

Mätta och belåtna ville vi göra ytterligare ett försök med nordsångaren, och åkte först till västra tunnelmynningen, och därefter till den östra. Tyvärr blev även detta resultatlös. (Det är stor lavinrisk i området under vintrarna, och tåget åker därför i många tunnlar på sin väg mot Narvik. En av dessa är lokalerna Östra och Västra tunnelmynningen.) I stället fick vi se en vacker hane blå kärnhök. Lite annorlunda att se på häckplats i stället för som övervintrande, som är det vi får nöja oss med här nere hos oss.

Fjällpipare hane Bild Wikimedia Commons

Ännu senare på natten ville vi se att solen aldrig gick ner. Klockan 00:46 fick vi vårt bevis, då var den nere som lägst, men vände sedan uppåt igen.

Tisdag 2 juli

Regn var förutspått för tisdagen, och det stämde verkligen! Bilskådning med korta stopp fick det bli. Smalnäbbad simsnäppa hade varit rapporterad från Vassijaure så det var dit vi ställde kosan som första stopp. Efter vägen fick vi några nya resarter i form av mosnäppa och bergand. Väl framme vid Vassijaure letade vi runt i alla små dammar, men ingenstans fanns någon

smalnäbbad att se. Däremot fick vi se flera bändelkorsnäbbar, varav en hona med nyss flygg unge. Ett par småspovar satt på olika stenar och truddiluttade, men den största pulshöjaren här var något som vi tyckte lät som en kärrensångare. Men den ska ju inte finnas så här långt norrut?!

En ny regnskur satte dock stopp för sången, och vi drog i stället vidare till Riksgränsen, där det skulle finnas ett sommaröppet café. Innan vi fikade gjorde vi en koll nere vid sjön, och där fick vi se en gluttsnäppa, något vi inte sett tidigare under resan. Även här var det många, många blåhakar – verkligen en karaktärsart för området.

Nu hägrade kaffe och våfflor och vi åkte därför upp till caféet, där det visade sig att de hade våffelbuffé – man fick alltså äta så många våfflor man ville. Vilken lycka! Jag åt fyra med hjortron-sylt och grädde. Därefter återvände vi till Vassijaure för att reda ut mysteriet med kärrensångaren. Efter att ha rotat runt en stund fick vi höra den igen, men även se den: En tjugisig hane blåhake visade det sig vara. Något av en antiklimax kan man kanske säga.

Regnet verkade inte vilja ge sig, så Birgitta och jag bestämde att åka och kolla på Narvik, som bara låg drygt 5 mil bort. Den ödsliga naturen på svenska sidan ändrade sig direkt när vi passerat gränsen. På norska sidan låg det hytter i stort sett överallt, ofta vid en liten sjö/damm, och landskapet påminde om ett bohusslänskt kustlandskap med många kala berghällar. Det regnade även i Narvik, så vi beskådade staden mest från bilen. Vi såg ett kyrktorn som på håll såg ut att kunna vara en stavkyrka, så vi åkte dit. Tyvärr visade den sig vara av sten, och dessutom nyss stängd, men vi gick alla fall ur bilen och tog ett varv runt kyrkan för att i alla fall ha trampat norsk mark. Ett tillskott till reslistan fick vi här med hjälp av en gråtrut.

Den övriga gruppen vände hemåt efter den kärnsjungande blåhaken (de letade nog lite mer efter den osynliga smalnäbbade) och besökte bland annat Tornehamn, där man fick fina obsar av drillsnäppa, och Björkliden, där man inte såg något speciellt.

Kvällen fördrevs återigen med stuggemensam matlagning, där vår stuga mest åt rester. Den andra stugan förlustade sig med pasta med svamp och ädelost.

Onsdag 3 juli

Fint väder igen! Denna soliga onsdagsmorgon ägnade vi åt Stordalens naturreservat, där vi fick leta en stund innan vi hittade den spångade vägen in. I området bedrivs ett flertal forskningsprojekt av olika universitet, och vi såg ett flertal mystiska anordningar som hade med detta att göra. Redan några tiotal meter in på spången uppmärksammade vi spel av småspov, grönbena och enkelbeckasin. Samt de allestädes närvarande blåhakarna och ytterligare en gulärta som verkade undra vad vi gjorde där.

Blåhake

Bild Wikimedia Commons

När vi kommit ut på myren såg vi att det lyste alldeles rött överallt. Det var hjortron, som var på väg att mogna. Dit skulle vara trevligt att ta sig dit lite senare, när myren i stället lyste gul! I luften spelade nu både grönbena och rödbena, många småspovar och enkelbeckasiner. Och nere i tuvorna såg vi en brushona med ungar. Så gulliga! Vi gick på spångar tills vi kom fram till en liten sjö, och där satte vi oss för att fika. Då fick vi höra ett litet avvikande piplärkeljud, och fick se en rödstrupig sådan sitta i ett träd, med munnen full av mat. Den flög omkring några minuter runt om oss innan den försvann, förmodligen för att mätta hungriga piplärkeungsmagar.

Det var många som fick livskryss på den skönheten!

På eftermiddagen tänkte vi återkomma till myren nedanför marmorbrottet på Kungsleden, för att de som missade dvärgbeckasinen förra gången också skulle få chansen. Men tyvärr var det helt beckasintyst på myren denna dag.

Väl nere i bebyggda trakter igen kollade vi Svalan, och fann att nordsångaren hade varit rapporterad bara några timmar innan, från linbanan cirka 100 meter från dalstationen. Snabb rush dit, men tyvärr var linbanan fortfarande igång, så vi fick inte gå under den av säkerhetsskäl. Vi gick därför stigen bredvid, och satte oss att vänta på att linbanan skulle stanna. Det tog sin tid, men därefter kunde vi spetsa öronen och snoka runt i snåren. Som ni redan vet, blev det resultatlöst även denna gång. Allt vi kunde höra var den numera välkända gulsparven med talfel. Kunde rapportören ha hört fel från liften, och misstagit gulsparvens sång med nordsångarens? Det får vi aldrig veta... Vi hade även tänkt knalla upp till den misstänkta lappsparven, men alla var trötta och ville hellre åka tillbaka till stugorna.

Rödstrupig piplärka

Bild Daniel Petterson

På kvällen ville jag åka iväg till turiststationen för att äta middag, men de övriga ville stanna i stugorna och äta där. Ensam åkte jag därför den knappa halvmilen dit och parkerade. På platsen såg jag en bil som jag tyckte jag kände igen och lite senare får jag se en välkänd gestalt närma sig mig och restaurangen. Det är minsann GOFaren Berndt Lindberg med fru som också har mat i sinnet. Så trevligt att få så trevligt matsällskap! Och maten gick inte av för hackor: till förrätt var det ceviche på röding, sedan kom reninnanlår med goda tillbehör och måltiden avslutades med vit chokladmousse och havtornscoulis. Sicken festmåltid!

Med glada hälsningar från Berndt till de övriga återvände jag till stugorna för att plocka upp de andra, som ätit blomkålssoppa respektive kikärtsgröta. Denna kväll skulle vi återigen besöka linbanan, 100 meter från dalstationen samt "uppströms" och "nedströms". Dessutom ville vi inspektera tunnelmynningarna igen. Men tyvärr, fortfarande helt nordsångarlöst!

Torsdag 4 juli

Vi vaknade till en ny fin dag, med sol och mycket blå himmel. En vandring till Trollsjön stod på dagens program. Trollsjön, eller Rissajaure, är en steril klarvattensjö, som är Sveriges klaraste sjö. Den ligger längst in i dalgången Kärkevagge vid foten av fjället Låktatjåkka.

På väg uppför fjällsidan får vi äntligen se vår första kungsörn och lite senare, när vi fikar vid själva sjön, belönas vi också med en havsörn. På vandringen tillbaka ser vi en örn som ser mycket konstig ut. Våldigt ljus och lite tufsig. Vi tror att detta är en 1K kungsörn, men skickar iväg ett foto till expertis i Göteborg för att få exakt besked. Det visade sig att vi hade helt rätt. På väg till sjön adjungerar vi en bekant från Göteborg, Fredrik K, som gärna slår följe med oss. Han blev glad över örnarna och ännu gladare över den rödstrupiga piplärkan som vi tipsar honom om.

Några killar vi träffat, som tidigare inventerat i området, hade berättat att det fanns gott om ringtrast, men trastarna måste ha flyttat någon annanstans, för det syntes bara en, och inte ens alla fick se den.

Den smalnäbbade hade varit rapporterad igen i dammen precis där vi parkerade bilarna förra gången, så vi gjorde ett nytt försök i Vassijaure. Men inte. Vi bestämde oss för att den nog låg och ruvade i den täta vassen, och återvände i stället hem, eftersom det just då kom en rätt rejäl regnskur.

Kvällen ägnades åt matlagning (spagetti carbonara respektive stekt haloumi med pasta) samt tidig sänggång för de flesta, för redan kl 01:00 skulle vi iväg igen.

En av stugorna

Bild Gunilla Edvardsson

Fredag 5 juli

Det kändes konstigt när alarmet väckte kl 00:45. Det hade ju bara blivit några få timmars sömn, men nu skulle väl i alla fall den där rackarns nordsångaren hängas in. Vår plan var att först åka

Desperata nordsångarjägare Bild Gunilla Edvardsson

till västra tunnelmynningen och kolla runt där en stund. Sedan skulle vi gå en bit av Rallarvägen (en stig som går längs malmbanan och som rallarna använde när banan byggdes) för att därefter utforska även den östra tunnelmynningen. Den nordsångare var inte född som då kunde undgå oss med denna vattentäta plan. Tyvärr verkade inte nordsångaren vara uppdaterad på detta, för som ni redan vet blev vi lottlösa även nu. Däremot kunde vi lägga jorduggla och svarthätta till vår reslista. Vi kunde också studera tre smålommar nere på Torne träsk, som gled fram på en spegelblank vattenyta i midnattssolen, där snöfläckiga fjäll på nordsidan av Träsket speglade sig i vattnet. Vackert!

Klockan fyra var vi tillbaka vid stugorna igen för ytterligare ett par timmars sömn.

Någorlunda utvilade äntrar vi våra V70 några timmar senare. Denna dag är målet Björkliden (20 bofasta invånare) och en vandring till kratersjön. Eva D hade varit här och rekat när vi andra åkte linbanan upp på Njulla och hon hade kunnat rapportera att här fanns minst två fjällabbar. Alla hade ju inte sett denna art ännu, och var rejält laddade. Sverigekryss skulle det bli för Kirsi om vi hittade dem. Några smålommar flög knattrande förbi och ett par ljungpipare for omkring och tutade, omväxlande i luften och på marken, men några fjällabbar siktades icke. Eftersom vi

vid det här laget redan passerat stället där Eva hade sett labbarna i måndags, beslöt vi att vända tillbaka för att sätta oss och fika på det utpekade stället. Fika (och toalettbesök) har tidigare visat sig som framgångsfaktorer när det gäller att få fåglar att visa sig. Och minsann, efter att vi hade fikat färdigt, och börjat svepa över landskapet med tuberna, så hittas en fjälllabb. På långt håll, men det är ju lätt ordnat med hjälp av apostlahästarna. Försiktigt, försiktigt – vi vill ju inte göra äggrora i något markrede – går vi genom snåren och tar oss upp på en kulle. Och där, sittande på en sten ser vi en tjusig fjälllabb. Jubel inträffar. På väg tillbaka till Björkliden ser vi även den andra, nu tillsammans med sin kamrat.

På kvällen åt vi avskedsmåltid på restaurangen på Mountain Lodge, och det åts bland annat rökt sik, lamm och renskav. Mums!

Lördag 6 juli

Hade det inte varit midnattssol fortfarande i området, kunde man sagt att vi avreste i ottan. Men någon otta fanns ju inte, så på *förmiddagen* kl 06:00 sade vi adjö till våra stugor och satte kurs söderut. En stund efter att vi hade passerat orten Rensjön kom någon på att det faktiskt rapporterats nordsångare därifrån för ett par kvällar sedan. Sista chansen tänkte vi, vände bilarna och försökte hitta rätt p-plats vid rätt sjö. Inte så lätt, men en fråga till en ur lokalbefolkningen löste problemet. Vi tillbringade ungefär en timme på platsen, men där fanns bara ängspiplärkor som lurade oss med sitt speciella drillande läte (som vi inte hör så ofta här nere hos oss).

Lappmes hade vi bättre tur med: Vid rymdforskningsstationen fick vi se en (det vill säga sju av åtta såg den), och Eva Å, den åttonde, som stannade kvar när vi andra åkte vidare fick se en lavskrika. Dessutom, som en totalt oväntad bonus fick vi syn på en videsparv som satt och sjöng i skogen.

Lappmes

Bild Wikimedia Commons

Vi sju som sett lappmesen drog vidare till Pikkupalo, där den adjungerade Fredrik sett lavskrikor dagen innan. En fråga till en pratsam lokal dam med make gav till svar att det brukade finnas lavskrikor inne i skogen bakom deras hus. Kvällen före hade de varit framme vid huset, men trots ett ihärdigt vankande runt i skogen ville de inte visa sig. Vi hörde dem troligen på håll, men förmodligen var de inte korvsugna just då. (Lavskrikor är an-

nars galna i korb och söker gärna upp människor som ser ut att ha korb med sig!) Däremot såg vi 4 - 10 lappmesar! Stackars Eva Å. När vi plockade upp henne vid forskningsstationen två timmar senare var hon fortfarande helt utan lappmes. (Fast hon hade fått några stycken andra livskryss under resan, så hon var inte helt förkrossad.)

Efter tankning av våra hyrbilar kunde vi bänka oss på stationen för att invänta vårt tåg, som skulle ta oss till Boden, där vi skulle byta till natttåget mot Göteborg. Sovvagn är mycket bekvämare än liggvagn!

Tågresenärer

Bild Gunilla Edvardsson

Söndag 7 juli

Bara några få timmar av resan återstod när vi vaknade på söndag morgon. Klockan 11 anlöpte vi Göteborg C och tog farväl av varandra.

Nu hemma igen är vi mycket nöjda med vår Abiskoresa. Vi fick ju som sagt varken se eller höra den där luriga nordsångaren, men man kan i alla fall inte säga att vi inte försökte! Vi får helt enkelt återkomma ett annat år och plocka in den, samt en lappmes till Eva Å.

I stället har vi hittat och bidragit med sju nya arter som inte var rapporterade från Abisko-området tidigare i år. Dessa arter var sädgås, blå kärrhök, dvärgbeckasin, skrattmå, jorduggla, svarthätta och bändelkorsnäbb.

Vid Institutet för Rymdfysik var inte svartvit flugsnappare och bergfink rapporterade tidigare i år, och inte heller bändelkorsnäbb, större korsnäbb eller videsparv, så även där har vi bidragit till fågelforskningen.

Totalt antal Sverige/livskryss under resan blev 21 och vi såg totalt 89 arter

Gunilla Jarfelt

En sådan här skulle vi ha sett

Bild Wikimedia Commons